

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Bevarandeplan för Natura 2000-område

SE0410054 Åmma

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000-områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000-område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, till exempel skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Den ska tas fram och hållas aktuell i dialog med berörda intressenter, och det är värdefullt om den som har ny information kontaktar Länsstyrelsen. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, till exempel skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shape-fil. För mer information se Länsstyrelsens hemsida.

**LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN**

Elisabet Wallsten

Bevarandeplan för Natura 2000-området**SE0410054 Åmma**

Kommun: Olofström

Områdets totala areal: 61,1 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen: 2016-12-14

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-21

Markägarförhållanden:

Statligt

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 1997-01-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

4030 - Torra hedar

6410 - Fuktängar

9070 - Trädklädd betesmark

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området. Åmma bidrar till att uppfylla miljömålen Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap och Ett rikt växt- och djurliv.

I Natura 2000-området är de prioriterade bevarandevärdena de trädklädda betesmarkerna samt gräsmarkshabitaten torra hedar och fuktängar. De biologiska bevarandevärdena är framför allt knutna till välbetade gräsmarker med artrik flora och till de grandominerade, betespräglade blandskogarna. Åmma ligger i nordvästra Blekinges skogsbygder och är ett representativt exempel på äldre tiders småskaliga odlingslandskap.

Beskrivning av området

Åmma gränsar mot Mörrumsån (Natura 2000-område Mörrumsån SE0410128) i nordvästra

Blekinge, strax söder om Fridafors och Kronobergs län. Området sträcker sig från låglänta delar längs Mörrumsån västerut, upp på ett höjdparti. Markerna består till största delen av betad skog med insprängda inägor. Utmed Mörrumsån ligger den tidigare mangårdsbyggnaden samt odlade och betade inägomarker på isälvsediment. En glest lövträdsbevuxen getryggsformad rullstensås sträcker sig längs ån. På de högre liggande markerna i väster finns en restaurerad ängslada och spår av tidigare torpbebyggelse. En kraftledning och länsväg 126 genomkorsar området.

Skogen i Åmma utgörs av olikåldrig blandskog med främst gran, tall, ek, bok och asp. I fältskiktet finns bland annat den rödlistade arten knärot (nära hotad). Vid plockhuggning i naturreservatet har lövträd gynnats på granens bekostnad. Många granar blåste även ner under stormarna Gudrun (år 2005) och Per (år 2006). Inägorna, som i äldre tider varit slåtterängar eller åkrar, består av torra till fuktiga gräsmarker. Utöver de prioriterade gräsmarkshabitaten torra hedar och fuktängar finns även utvecklingsmarker mot silikatgräsmarker i området. Bland hävdgynnade arter som noterats på senare år kan nämnas slåttergubbe (sårbar), ängsnattviol (nära hotad), backmåra (nära hotad), jungfrulin, hirsstarr, knägräs och stagg.

Vad kan påverka negativt

Hela området

- Sjukdomar eller skadeorganismer som redan är införda eller som har potential att bli ett problem om de införs. Askskottsjukan förvagar och dödar askar. Alsjuka har påträffats i Helgeå i Skåne och är även ett reellt hot längs Blekinges vattendrag.
- Skogsbruksåtgärder, felaktiga avverkningar/röjningar eller anläggningsarbeten i eller i anslutning till området, som exempelvis kan påverka skogarnas och vattendragets livsmiljöer, mikroklimat (ljus, fukt, temperatur) och beskuggning negativt, leda till försämrad vattenkvalitet eller syrebrist i vattnet, skapa erosion i strandmiljöer eller leda till fragmentering av biotoper.
- Bristande träd- och buskontinuitet, som på sikt leder till att ersättningsträd och -buskar saknas när de gamla dör.

Skog:

- Att död ved plockas bort från området eller bearbetas inom området, så det blir brist på vissa typer av död ved, till exempel stående döda träd eller hela träd med intakt grenverk.

Gräsmarker:

- Minskat eller upphört bete, vilket leder till igenväxning av såväl luckor och gläntor i skogen som av de öppna och de träd bärande gräsmarkerna.
- Tillförsel av gödningsmedel eller tillskottsutfodring av betesdjuren, som ger näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran. Näringstillförseln till vattendraget kan också öka.
- Avmaskning av betesdjuren under eller strax före betessläpp, med avmaskningsmedel som kan vara skadligt för områdets insektsfauna.

Bevarandeåtgärder

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§).

Skydd för området:

- Området är avsatt som naturreservat sedan år 1997 och skyddas enligt 7 kap 4-6 och 30 §§ miljöbalken. I reservatsföreskrifterna regleras naturvårdsförvaltningen, allmänhetens rättigheter och skyldigheter samt markägares och nyttjanderättshavares förfoganderätt över området och vad dessa behöver tåla för intrång. I föreskrifterna saknas dock föreskrifter som ger fullgott skydd för skogliga miljöer. Det finns även en skötselplan för naturreservatet från år 1997, med en

deluppdatering från år 2009. Reservatet förvaltas av Länsstyrelsen Blekinge.

- Delar av Natura 2000-området Åmma ingår i det internationellt utpekade RAMSAR-området Mörrumsån.
- Miljöersättning för bevarande av betesmarker och slåtterängar enligt Miljö- och landsbygdsprogrammet år 2014-2020 finns i området.

Behov av åtgärder:

- Åmmas beslut behöver uppdateras, då nuvarande föreskrifter inte ger fullgott skydd för skogliga miljöer. Även skötselplanen behöver uppdateras, eftersom det i den nuvarande står att träd som faller i ån ska röjas bort. Död ved är ett viktigt element även i limniska miljöer. Vid uppdatering av skötselplanen behöver det även tas hänsyn till vattenmiljön i övriga berörda skötselområden.
- Plockhuggning kan behövas i de betade skogsmarkerna, för att bevara luckigheten och trädslagsblandningen. Det är också viktigt att se till att det finns föryngring i trädskiktet.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och -arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:**4030 - Torra hedar**

Areal: 0,56 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Naturtypen återfinns i blockiga moränbackar, som ligger i en kraftledningsgata i områdets södra del. I fältskiktet finns bland annat bockrot, ärenpris, blåsuga, knägräs, stagg, fårsvingel och renlavar. I det glesa träd- och buskskiktet finns enbuskar, hallon, slån, björksly, rönn, vildapel och sälg.

Bevarandemål

Områdets torra hedar ska vara minst 0,6 hektar. Gräsmarken ska vara välhävddad och starkt präglad av bete. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter som knägräs, blåsuga, stagg och bockrot. Gräsmarken ska vara öppen med inslag av spridda enbuskar. Stenmurar och odlingsrösen ska till största delen vara solexponerade och fria från lövsly och träd så att dessa inte beskuggas eller skadas av stammar eller rotsystem. Inslaget av träd, buskar, sly eller ohävdsarter, som örnbräken, som kan bedömas som igenväxningsvegetation, ska vara litet.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott

6410 - Fuktängar

Areal: 0,23 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Helt öppen, fuktig betesmark i områdets östra del, i kanten mot Mörrumsån. Betesmarken hävdades i början på 1900-talet som sidvallsäng och är helt omgiven av diken. I fältskiktet finns bland annat ängsbräsma, gökärt, kabbeleka, älgört, mannagräs och ältranunkel.

Bevarandemål

Områdets fuktängar ska vara minst 0,2 hektar. Gräsmarken ska vara välhävdad och starkt präglad av bete eller slåtter. Områdets kärlväxtflora ska karaktäriseras av hävdgynnade arter. Fuktängen ska vara öppen utan träd och buskar. Inslaget av sly eller ohävdsarter, som kan bedömas som igenväxningsvegetation, ska vara litet. Hydrologin ska vara naturlig med naturliga grundvattennivåer som skapar markfuktighet.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som gott.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 37,55 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

Den trädklädda betesmarken består av en olikåldrig betad granskog med stort inslag av äldre gran och med spridda lövträd. I torrare delar är trädskiktet glest med inslag av tall och i fuktigare partier är trädskiktet tätare med föryngring av gran. Fältskiktet är svagt utvecklat, utom i gläntorna, och består bland annat av blåbärsris, kruståtel och lingon. I stora delar av markerna finns ett bottenskikt av mossor. Den rödlistade arten knärot (nära hotad) är noterad i området.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 38 hektar. Trädskiktet ska vara olikåldrigt, artrikt och flerskiktat och det ska finnas ett buskskikt med olika växtarter. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare. Det ska finnas liggande död ved, stående döda eller döende träd, död ved i olika former och dimensioner, levande träd med döda träddelar, träd med hackspettsbohål, gamla träd med grov bark, skador, håligheter eller döda delar. Solexponerade, varma och vindskyddade miljöer, som luckor och gläntor, ska utgöra ett måttligt inslag genom en variation mellan tätare och öppna delar, samt bryn. Sly eller ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt värdefulla träden i området. Fältskiktet ska vara präglad av bete.

Bevarandetillstånd

Bevarandetillståndet bedöms som ordinärt till gott. Plockhuggning behöver kontinuerligt utföras.

Dokumentation

- ArtDatabanken 2015. Rödlistade arter i Sverige 2015. ArtDatabanken SLU, Uppsala
- Artportalen, www.artportalen.se (uttag 2016-05-15)
- Fransson John. 1995. Gården Åma i Kyrkhult; en gammal gårds historia. Efter Hugo Svenssons efterlämnade papper. Kyrkhults hembygdsförenings årsbok 1995
- Jordbruksverket 2004. Ängs- och betesmarksinventering. Tillgänglig:
<https://etjanst.sjv.se/tuvaut/site/webapp/tuvaut.html>
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 1997. Bildande av naturreservatet Åmma i Kyrkhults socken i Olofströms kommun
- Länsstyrelsen i Blekinge län. 2009. Ändring av delar av skötselplan för naturreservatet Åmma i Olofströms kommun
- Naturvårdsverket 2011. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11
- Naturvårdsverket 2012. Vägledning för de svenska naturtyperna i habitatdirektivets bilaga 1. Dnr NV-04493-11
- Nilsson Magnus. 1997. Utredning om markanvändning i Åmma by 1824 och 1916

Bilagor

Bilaga 1. Områdeskarta

Natura 2000 - SE0410054 Åmma

